

Forslag

til

Lov om ungdomsklubber m. v. i Grønland.

Fremsat den 20. januar 1966 af *ministeren for Grønland.*

Kapitel I.

Støtte til ungdomsklubber m. v.

§ 1. Til ungdomsklubber og seniorklubber, der er godkendt af skoledirektionen, ydes offentlig støtte efter §§ 5 og 6.

§ 2. Godkendelse meddeles under følgende betingelser:

1) Ungdomsklubber skal stå åbne for alle unge mellem 14 og 19 år, og seniorklubber for alle unge mellem 19 og 25 år. Klubberne må kun undtagelsesvis optage unge uden for de pågældende aldersgrupper.

2) Klubberne skal samle de unge til kammeratligt og udviklende samvær og gennem beskæftigelse af forskellig art kalde på de unges virkelyst og interesser. Der må ikke i klubberne drives agitation for politiske eller religiøse retninger.

3) Enhver klub skal have en bestyrelse på mindst 3 medlemmer over 21 år. Såfremt en klub oprettes af et oplysningsudvalg, skal dette udvalg være klubbens bestyrelse. Såfremt klubben er oprettet på privat initiativ, kan det lokale oplysningsudvalg forlange, at klubbens bestyrelse suppleres med et medlem, der udpeges af oplysningsudvalget.

4) Lokalerne skal være egnede til formålet.

5) Klubben skal være åben mindst 2 aftener om ugen i mindst 3 timer.

6) Klubben skal have en fast leder, og denne og hans eventuelle medarbejdere skal have de fornødne kvalifikationer for at kunne varetage arbejdet.

§ 3. Ansøgninger om godkendelse af klubber indsendes af eller gennem det lokale

Min. f. Grønland j. nr. 1200-04.

oplysningsudvalg til skoledirektionen. Ansøgningen skal være ledsaget af oplysninger om bestyrelsens sammensætning og om, hvem der skal virke som klubbens leder, samt af et udførligt driftsbudget.

§ 4. En godkendelse tilbagekaldes, hvis de i § 2 nævnte betingelser ikke fortsat opfyldes, og bortfalder, hvis der ikke hvert år inden 1. maj til skoledirektionen indsendes udførligt driftsregnskab for det forløbne kalenderår og udførligt driftsbudget for det kommende kalenderår, en plan over klubbens arbejde samt klubbens dagbog. I tilfælde af lederskifte skal spørgsmålet om fortsat godkendelse forelægges skoledirektionen.

§ 5. Staten kan vederlagsfrit stille de fornødne lokaler med sædvanlig montering til rådighed enten i bestående eller nye bygninger.

Stk. 2. Afgørelse efter stk. 1 træffes af ministeren for Grønland. Ansøgning om lokaler til klubarbejde indsendes gennem eller af det lokale oplysningsudvalg til skoledirektionen, der forelægger sagen for Ministeriet for Grønland og gennem landshøvdingen for Grønlands Landsråd.

Stk. 3. Ansøgning om lokaler og disses montering med henblik på ungdomsklubarbejde må vedlægges fornødne tegninger samt overslag over eventuelle opførelses- og monteringsudgifter.

§ 6. Grønlands Landsråd afholder 55 pct. af klubbernes driftsudgifter, herunder udgifter til lønninger til klubledere og medarbejdere, og ministeren for Grønland kan

bestemme, at indtil 30 pct. af driftsudgifterne afholdes af statskassen. Den resterende udgift udredes af private.

Stk. 2. Tilskud til aflønning af klubledere og disses medarbejdere ydes i forhold til de timelønninger og honorarer, der fastsættes af ministeren for Grønland.

Stk. 3. Ansøgning om driftstilskud indsendes inden 1. maj gennem eller af det lokale oplysningsudvalg til skoledirektionen, der forelægger sagen for Ministeriet for Grønland og gennem landshøvdingen for Grønlands Landsråd.

§ 7. Det stedlige oplysningsudvalg fører på skoledirektionens vegne det almindelige tilsyn med de godkendte klubber i kommunen. Tilsynet med klubber, der bestyres af oplysningsudvalgene, føres dog af skoledirektionen.

§ 8. Klublederen ansættes af bestyrelsen efter forud indhentet godkendelse fra skoledirektionen. Klublederen forestår den daglige drift og har ansvaret for såvel administration af lokalerne som ledelsen af klubben. Klublederen ansætter det fornødne antal medarbejdere efter godkendelse fra bestyrelsen.

Kapitel II.

Støtte til andre børne- og ungdomsorganisationer.

§ 9. Landsrådet kan yde tilskud på 75 pct. til dækning af børne- og ungdomsforeningers udgifter til lokaler og udendørsanlæg, der ejes af foreningen eller lejes hos andre. Sådant tilskud skal ydes, hvis det lokale oplysningsudvalg anbefaler det.

Stk. 2. Såfremt landsrådet yder tilskud som anført i stk. 1, refunderer staten landsrådet 50 pct. af tilskuddet.

§ 10. Såfremt landsrådet yder tilskud til afholdelse af kursus for ledere og medarbejdere, der arrangeres af børne- og ungdomsorganisationer, eller til kursus for klubmedarbejdere, refunderer staten rejseudgifterne fuldt ud og 50 pct. af de øvrige tilskud.

§ 11. Hvis landsrådet yder tilskud til aflønning af ungdomsvejledere eller konsulen-

ter, der ansættes af en landsomfattende grønlandsk børne- eller ungdomsorganisation, kan staten refundere 50 pct. af de ydede tilskud, dog højst i forhold til en løn svarende til slutlønnen i 19. lønningsklasse, jfr. lov nr. 160 af 27. maj 1964 om statens tjenestemænd i Grønland. Antagelse med adgang til offentlige tilskud af ungdomsvejledere eller konsulenter kan normalt kun godkendes for indtil 3 år ad gangen.

§ 12. Såfremt landsrådet yder tilskud til dækning af de udgifter, der er forbundet med etablering eller montering af lokaler til samlingssted for børne- og ungdomsarbejdet, kan staten refundere 50 pct. af de ydede tilskud.

Stk. 2. Når landsrådet yder tilskud til indretning af idrætsanlæg, kan staten refundere 50 pct. af de ydede tilskud.

§ 13. Ansøgning om tilskud i henhold til §§ 10, 11 og 12 indgives til det lokale oplysningsudvalg, hvorefter den med udvalgets og skoledirektionens udtalelser sendes til landsrådet.

§ 14. Bygninger og lokaler, der i medfør af § 5 er stillet til rådighed for ungdoms- og seniorklubber, skal uden for disses åbningstider efter skoledirektionens nærmere bestemmelse kunne stilles til rådighed for passende fritidsforanstaltninger for skoleelever uden for skoletiden. Idrætsanlæg, hvortil staten i medfør af § 12, stk. 2, har ydet tilskud, skal efter skoledirektionens nærmere bestemmelse kunne benyttes til skolens undervisning i faget legemsøvelser.

Stk. 2. Skolens lokaler kan i det omfang, det er foreneligt med skolens tarv, vederlagsfrit stilles til rådighed for det i denne lov omhandlede børne- og ungdomsarbejde. Bestemmelse herom træffes af skolens leder efter indstilling fra de lokale skole- og oplysningsudvalg. Opstår der spørgsmål om, hvorvidt brugen af skolens lokaler strider mod skolens tarv, kan sagen indbringes for skoledirektionen.

§ 15. Denne lov træder i kraft 1. august 1966.

Bemærkninger til lovforslaget.

I løbet af vinteren 1963-64 har et af ministeren for Grønland nedsat udvalg undersøgt mulighederne for i Grønland at indføre den danske lov nr. 219 af 11. juni 1954, som ændret senest ved lov nr. 234 af 10. juni 1960, om ungdomsskoler og aftenskoler m. v.

Resultatet af udvalgets overvejelser blev, at der er udarbejdet forslag til en ministeriel bekendtgørelse om aftenskole og ungdomsundervisning m. v. i Grønland. Man fandt det derimod mest hensigtsmæssigt, for så vidt angår den danske lovs regler om ungdomsklubber og anden støtte til ungdomsarbejde, at udarbejde et lovforslag, særlig fordi forslaget indebærer betydelige økonomiske konsekvenser, og fordi der i Grønland er et meget stærkt behov for en sådan lov, hvorom nærmere i det følgende.

De vigtigste regler i lovforslaget indeholdes i kapitel I vedrørende ungdomsklubber m. v., men der er i forslagets kapitel II også taget hensyn til det behov, der måtte være i Grønland for økonomiske støtteforanstaltninger til børne- og ungdomsorganisationer i øvrigt.

Ungdomsklubarbejdet i Grønland tog sin begyndelse i 1962, og der er hidtil oprettet i alt 14 ungdomsklubber i Grønland for midler, der er stillet til rådighed af Grønlands Landsråd. Klubberne er imidlertid ofte etableret i lånte lokaler af temmelig ringe standard, og det volder på grund af den almindelige lokalemangel i Grønland stedse større vanskeligheder overhovedet at skaffe nogenlunde egnede lokaler.

Disse forhold må betegnes som særdeles uheldige, idet der hos de unge i Grønland kan konstateres en stadigt stigende interesse og et stadigt stigende behov for ungdomsklubarbejdet.

Behovet for ungdomsklubber er for tiden langt fra dækket. Dette udækkede behov vil, medmindre en ekstraordinær indsats gøres i den næste 10-års periode, blive overordentlig meget større. Det kan således oplyses, at antallet af unge fra 14-19 år i 5-års perioden fra 1960-65 steg med ca. 500 fra ca. 3.700 til ca. 4.200. I 5-års perioden 1965-70 forventes antallet af unge fra 14-19 år at stige med 1.400 fra ca. 4.200 til 5.600, og i 5-års perioden 1970-75 med ca. 1.500 fra 5.600 til 7.100. Et sådant stærkt stigende udækket behov for ungdomsklubarbejde anses for særlig uheldigt i Grønland, hvor andre muligheder for god beskæftigelse for de unge i fritiden ikke forefindes i nær samme omfang som i det øvrige Danmark, og hvor boligforholdene i hjemmene ofte er så trange, at de unge tvinges bort fra

hjemmene i fritiden. Det skal i forbindelse hermed nævnes, at det alvorlige ungdomsproblem i Grønland blandt andet har givet sig udslag i en stærk stigning i antallet af barnefødsler uden for ægteskab blandt de helt unge, en stigning i antallet af tilfælde af gonorrhoe samt en stigning i ungdomskriminaliteten.

Myndighederne i Grønland og i Danmark samt de folkevalgte forsamlinger i Grønland er da også helt opmærksomme på disse alvorlige problemer.

Det kan således nævnes, at Grønlandsudvalget af 1960 i den udarbejdede investeringsplan for perioden 1965-75 har planlagt at opføre ca. én ungdomsklub om året beregnet for 100 medlemmer til en udgift af ca. 900.000 kr. pr. klub.

Man har under overvejelserne i forbindelse med udarbejdelsen af lovforslaget ikke fundet, at der i Grønland er behov for flere forskellige slags klubber for ungdommen, hvorved kan henvises til, at der i det øvrige Danmark findes regler om klubber i henholdsvis lov nr. 234 af 10. juni 1960 om ungdomsskoler og aftenskoler m. v. og lov nr. 170 af 31. maj 1961 om børne- og ungdomsforsorg. Der er følgelig kun udarbejdet én lov om ungdomsklubber, og man har fundet det rigtigst at tage de i den danske lov nr. 234 af 10. juni 1960 om ungdomsskoler og aftenskoler m. v. indeholdte regler om ungdomsklubber som udgangspunkt.

Disse regler har dog ikke i sin helhed kunnet optages i nærværende lovforslag. Det skal herved særlig nævnes, at de myndigheder, som i henhold til den danske lov administrerer ungdomsklubvirksomheden, ikke for tiden kan etableres i Grønland, men man har dog søgt at sikre, at folkevalgte repræsentanter får størst mulig indflydelse på arbejdet, hvorom senere i bemærkningerne til de enkelte bestemmelser.

Som tidligere nævnt åbner lovudkastet i kapitel II også mulighed for støtte til andet børne- og ungdomsarbejde end klubarbejdet, idet man har haft for øje, at løsningen af ungdomsklubproblemet ikke dækker hele behovet for fritidsbeskæftigelse for ungdommen. Man har derfor ønsket at støtte ungdommens initiativ til at stifte foreninger, hvor sunde interesser kan dyrkes, og hvor de unge kan lære at samarbejde om løsning af fælles opgaver. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til de enkelte bestemmelser i kapitel II.

Det skal fremhæves, at det ikke skønnes muligt at overføre de danske regler om tilskud til anlæg og drift af ungdomsklubber m. v., særlig fordi Grønlands Landskasse kun råder over begrænsede

midler, og fordi der ikke i Grønland forefindes de samme muligheder for lån i banker m. m. som i det øvrige Danmark. Man har derfor, jfr. bemærkningerne til §§ 5 og 6, for så vidt angår finansieringen af udgifterne til anlæg og drift af ungdomsklubber, valgt at indføre regler, hvorefter staten afholder samtlige udgifter til anlæg, medens statens tilskud til driften bliver mindre end henede. Der er imidlertid ikke tale om lovbundne udgifter, idet det er foreslået, at staten kan stille de fornødne lokaler til rådighed, ligesom staten kan yde tilskud til driften. Det er således overladt til ministeren for Grønland at skønne over behovet og på grundlag af dette skøn at søge de nødvendige beløb på de årlige finanslove.

For så vidt angår de under kapitel II, §§ 9 og 10, omhandlede andre støtteforanstaltninger, skal staten yde tilskud i overensstemmelse med de i den danske ungdomsskolelov gældende regler, og disse tilskud til henholdsvis drift af lokaler og udendørsanlæg, der ejes eller lejes af børne- og ungdomsforeninger, og til afholdelse af kurser fremtræder herefter som lovbundne udgifter. Man har imidlertid ment at måtte begrænse tilskuddene efter §§ 11 og 12 til at ligge inden for det beløb, som bevilges hertil på de årlige finanslove.

Det må påregnes, at gennemførelsen af de under kapitel I i nærværende lovforslag omhandlede foranstaltninger over en 5-års periode vil medføre en udgift for statskassen på ca. 4.750.000 kr., hvoraf 4.500.000 kr. påregnes anvendt til opførelse af 5 ungdomsklubber, medens statens andel af driftsudgifterne for disse klubber vil andrage ca. 250.000 kr.

Statens udgifter i forbindelse med gennemførelsen af de under kapitel II omhandlede støtteforanstaltninger kan i en 5-års periode påregnes at ville andrage ca. 400.000 kr.

Lovforslaget blev forelagt Grønlands Landsråd i dets ordinære samling i 1964, og landsrådet har drøftet forslaget dels i en ekstraordinær samling, dels i rådets ordinære samling i september 1965, hvor man tiltrådte forslaget.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Bestemmelsen fastslår, at der alene ydes offentlig støtte til klubber, der er godkendt af skoledirektionen, jfr. nærmere herom nedenfor under bemærkningerne til § 2. En bestemmelse om seniorklubber findes ikke i den danske ungdomsskolelov, men det har i Grønland vist sig, at der er behov for sådanne klubber, bl. a. på grund af, at der som tidligere

nævnt er færre andre fritidsbeskæftigelser for de unge end i det øvrige Danmark. Ungdomsklubber tænkes fortrinsvis oprettet i de større byer samt ved de største udsteder.

Til §§ 2, 3 og 4.

Betingelserne for, at en klub kan godkendes og derved opnå tilskud til anlæg og drift, jfr. bemærkningerne ovenfor til § 1, svarer stort set til de i den danske ungdomsskolelov fastsatte, bortset fra de afvigelser, som det har været nødvendigt at foretage på grund af den særlige administrative ordening i Grønland, jfr. herved § 2, stk. 1, nr. 3, vedrørende klubber oprettet af et oplysningsudvalg m. m., samt § 3.

Man har endvidere forhøjet aldersgrænsen fra 18 til 19 år under hensyn til det under de almindelige bemærkninger nævnte store behov for ungdomsklubarbejde i Grønland.

Som ligeledes nævnt i de almindelige bemærkninger, er det ikke muligt i Grønland at opbygge samme administrative apparat med hensyn til klubvirksomhed som i det øvrige Danmark, men der er tillagt folkevalgte repræsentanter en afgørende indflydelse på arbejdet. Det er således de lokale oplysningsudvalg, sammensat af to repræsentanter udpeget af kommunalbestyrelsen og to medlemmer valgt af henholdsvis erhvervsudvalget og fritidsudvalget, der indstiller klubberne til godkendelse og opnåelse af offentlige tilskud. Skoledirektionen er den endelige godkendende myndighed, og Grønlands Landsråd får sager vedrørende offentlige tilskud forelagt. Skoledirektionen vil i henhold til forslag til lov om skolevæsenet i Grønland komme til at bestå af landshøvdingen som formand, provsten for Grønland, et af landsrådet valgt medlem samt skoledirektøren. I sager vedrørende alment oplysende arbejde, herunder klubarbejde, tiltræder imidlertid yderligere et landsrådsmedlem skoledirektionen som stemmeberettiget medlem under hensyn til de landskassemedler, landsrådet giver i tilskud til klubbernes drift.

Til § 5.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger har man ikke fundet, at de i den danske ungdomsskolelovs § 49 indeholdte regler, hvorefter finansiering finder sted dels for 50 pct.s vedkommende ved afdragsfrit statslån, dels ved lån i banker, dels ved private midler, vil kunne overføres til Grønland.

Man har overvejet muligheden for, at landskassen kunne yde et tilskud til anlæg af klubber, men har måttet erkende, at dette tilskud af hensyn til landskassens økonomi og under hensyn til, at

F. t. I. om ungdomsklubber m. v. i Grønland.

opførelse af en standardungdomsklub vil beløbe sig til ca. 900.000 kr., kun ville kunne blive af ringe størrelsesorden, f. eks. 10 pct. af opførelsesudgiften. Når henses til de vanskeligheder, der samtidig ville opstå med hensyn til ejerforholdet mellem statskassen og landskassen, har man foretrukket at foreslå, at staten afholder samtlige anlægsudgifter, således at bygningerne bliver statens ejendom. Til gengæld har man, jfr. § 6, fundet det rimeligt, at landskassen afholder en forholdsvis større andel af driftsudgifterne, end tilfældet er i henhold til ungdomsskoleloven for det øvrige Danmark.

Det har også her været af afgørende betydning, at man er klar over, at en ekstraordinær indsats fra statens side på dette område i de kommende 10 år er nødvendig, jfr. herom foran i de almindelige bemærkninger.

Som bestemmelsen er formuleret, skal de til formålet fornødne beløb holdes inden for de på de årlige finanslove givne bevillinger. Ansøgninger om lokaler skal gennem skoledirektionen forelægges for ministeren for Grønland. Uagtet landsrådet ikke skal deltage i finansieringen af lokaleanskaffelserne, skal ansøgningerne dog forelægges for landsrådet, som i medfør af § 6 afholder 55 pct. af klubbernes driftsudgifter.

Til § 6.

Som nævnt under bemærkningerne til § 5, har man fundet det rimeligt, at landskassen afholder en forholdsvis stor andel af klubbernes driftsudgifter. Til sammenligning med forholdene i det øvrige Danmark kan således nævnes, at fordelingen af driftsudgifter i henhold til loven om ungdomsskoler m. v. for det øvrige Danmark, § 44, stk. 3, er således, at kommunen udreder mindst 35 pct., staten 45 pct. og private resten.

Som bestemmelsen er formuleret, skal de til formålet fornødne beløb holdes inden for de på de årlige finanslove givne bevillinger.

Til §§ 7 og 8.

Der henvises til bemærkningerne under § 2 vedrørende administrationen af klubvirksomhederne i Grønland.

Til § 9.

Bestemmelsen svarer stort set til § 45, stk. 3, i loven om ungdoms- og aftenskoler gældende for det øvrige Danmark, men man har fundet det rigtigt, at en sådan bestemmelse for Grønlands vedkommende ud over lokaler også omfatter udendørsanlæg, når henses til, at der ikke i Grønland i almindelighed er knyttet sådanne anlæg til skolerne. Man har anset bestemmelsen for værdifuld, idet den

vil kunne animere børns og unges lyst til at danne foreninger og selv etablere f. eks. idrætsforeninger, spejderforeninger, afholdsforeninger o. lign.

Som bestemmelsen er formuleret, pålægger den landskassen en pligt til, såfremt det lokale oplysningsudvalg anbefaler det, at yde det omhandlede tilskud. Formuleringen afskærer dog ikke landsrådet fra i undtagelsestilfælde at yde tilskud uden oplysningsudvalgets anbefaling. Den omtalte forpligtelse for landskassen er ikke hidtil kendt, men dog fundet rigtigst for at styrke det lokale selvstyre.

Til § 10.

Bestemmelsen svarer i det store og hele til § 46 i den danske ungdomsskolelov. Efter denne bestemmelse er det dog således, at statskassen afholder alle udgifter inden for et maksimumsbeløb. Det skønnes ikke nødvendigt at begrænse statens tilskud til et bestemt beløb, når henses til, at tilskuddet kun skal ydes, hvis landskassen har ydet tilskud. På grund af de store afstande i Grønland skønnes det rimeligt at lade staten afholde samtlige rejseudgifter.

Man har skønnet, at der vil være behov for kursus for foreningsledere og klubmedarbejdere. Hidtil har landskassen betalt de af Oplysningsrådet arrangerede kursus, men det synes rimeligt, at man også her yder et statstilskud for at anspre til flere og fyldigere kursus.

Til § 11.

Svarer til § 47 i den danske lov om ungdomsskoler og aftenskoler m. v., dog med den udvidelse, at børneorganisationerne også vil kunne komme i betragtning. Denne bestemmelse vil kunne omfatte distriktskonsulenter, der ansættes af landsrådet og/eller skoledirektionen til varetagelse af både klub- og foreningsarbejde.

Som bestemmelsen er formuleret, skal de til formålet fornødne beløb holdes inden for de på de årlige finanslove givne bevillinger.

Til § 12.

Bestemmelsens stk. 1 svarer stort set til § 48 i den danske ungdomsskolelov, dog med den afvigelse, at tilskud i henhold til den danske lov er lovbundne med angivelse af et maksimumsbeløb.

Man har skønnet, at der ud over de tilskud, der gives til oprettelse af ungdomsklubber, jfr. lovforslagets § 5, vil være behov for mindre tilskud til modernisering og ændring af bestående lokaler både til klubarbejde og andet børne- og ungdomsarbejde.

En bestemmelse som paragraffens stk. 2 findes ikke i den danske ungdomsskolelov, men det anses

for påkrævet, at der optages en bestemmelse i loven, der tilgodeser behovet for idrætsanlæg.

I Danmark er der indrettet idrætspladser ved hovedparten af skolerne. Disse idrætspladser anlagt af kommunerne, hvortil staten har givet visse tilskud (i henhold til folkeskolelovens § 63), skal stilles til rådighed for ungdommens idrætsudøvelse.

Der er i Grønland et overordentlig stort behov for idrætsanlæg, idet sådanne ikke findes i forbindelse med skolerne.

Som bestemmelsen er formuleret, skal de til formålet fornødne beløb holdes inden for de på de årlige finanslove givne bevillinger.

Til § 14.

Det er fundet rigtigst af hensyn til den fulde udnyttelse af de kostbare klublokaler tillige at an-

vende dem til fritidsforanstaltninger for børn, således at lokalerne benyttes både om eftermiddagen og om aftenen. Der er et betydeligt behov for at iværksætte passende fritidsforanstaltninger for børn, blandt andet fordi boligforholdene som tidligere nævnt ofte i Grønland er trange, og mulighederne for lektielæsning og fritidsbeskæftigelse i hjemmene følgerig ofte ringe. Lokalerne bør dog kun anvendes til fritidsforanstaltninger, såfremt dette kan ske uden skade for ungdomsklubarbejdet, som i denne forbindelse anses for primært i forhold til de øvrige fritidsforanstaltninger.

Det anses endvidere for rimeligt, at idrætsanlæg, hvortil der i medfør af § 12, stk. 2, er ydet stats-tilskud, anvendes til skolens undervisning i legemsøvelser.